ZPRÁVA O VÝZKUMU SAVCŮ V MALÉ FATŘE

Vladimír H a n á k a Vratislav M a z á k, Praha.

V roce 1961 bylo započato skupinou pracovníků katedry systematické zoologie Přírodovědecké fakulty UK v Praze se systematickým výzkumem fauny savců v pohoří Malé Fatry. Tato oblast byla k výzkumu vybrána proto, že je jedním z našich horstev s dobře vyvinutým vysokohorským pásmem, které nebylo dosud zkoumáno, a dále i proto, že získané výsledky mohou sloužit ke srovnání fauny savců v horách karpatské a hercynské oblasti. V současné době je totiž podobným způsobem zpracovávána oblast Šumavy a Novohradských hor. Kromě toho se stala Malá Fatra cílem každoročních exkursí posluchačů specialisace zoologie obratlovců Přírodovědecké fakulty UK, což umožňuje jejich zapojení do sběru materiálu.

Během roku 1961 byl materiál sbírán v údolí řeky Oravy mezi dolinami Zázrivka a Bystrička (cca 450 m n.m.), dále pak v dolině Bystrička (500- 600 m n.m.), v okolí chaty Pod Rozsutcem (1100-1350 m n.m.), na Velkém Rozsutci (1500-1600 m n.m.), a to jak v lesním pásmu, tak i na ssuťových polích, a pod Malým Rozsutcem (1100 m n.m.). Kromě toho byl získán materiál v okolí chaty v dolině Vrátná (cca 700 m n.m.), na ssuťových polích a loučkách pod svahem Velkého Kriváně (1450 -1550 m n.m.) a na jižním a jihovýchodním svahu hory Chleb (1450-1550 m n.m.).

Doposud byl prováděn pouze odchyt drobných savců (hmyzožravci, hlodavci) do sklapovacích pastiček. V dalším výzkumu bude věnována pozornost výzkumu fauny letounů a získány údaje o výskytu šelem a kopytníků.

Z řádu Insectivora a Rodentia byly doposud zjištěny v oblasti Malé Fatry následující druhy:

Sorex minutus, Sorex araneus, Sorex alpinus, Neomys ano-

malus, Apodemus sylvaticus, Apodemus flavicollis, Apodemus agrarius, Microtus arvalis, Pitymys subterraneus, Clethrionomys glareolus, Dryomys nitedula.

Podle početního zastoupení jednotlivých druhů v našich sběrech nelze prozatím usuzovat na jejich hojnost ve zkoumané oblasti. Při výzkumu bylo totiž zatím postupováno tak, aby byl prochytán co největší počet různých biotopů, při čemž hlavní pozornost byla věnována různým biotopům vysokohorského pásma.

Z hmyzožravců je v našem materiálu nejhojnější Sorex araneus, který byl chytán v různých výškových pásmech jak v údolí Oravy, tak pod Velkým Rozsutcem i pod Velkým Kriváněm.

Z drobných hlodavců v materiálu silně převládá Apodemus flavicollis, Pitymys subterraneus (u tohoto druhu je relativně velký počet ulovených jedinců způsoben častějším odchytem na alpinských loučkách) a Microtus arvalis. Poměrně málo je v materiálu zastoupen Clethrionomys glareolus.

Ze zajímavějších zjištění je možno uvést nález Dryomys nitedula z údolí řeky Oravy (450 m n.m.), který byl chycen v lískovém houští na břehu Oravy. Na stejném místě byl chycen i Sorex alpinus, který byl kromě toho zjištěn i ve výši přes 1500 m n.m. na východním svahu Velkého Kriváně. Poměrně překvapivý byl nález Apodemus agrarius jednak z hustých křovinatých porostů při březích horského potoka u chaty Vrátná (cca 750 m n.m.), jednak ze suchých strání jihovýchodního svahu hory Chleb (asi z výše 1550 m n.m.). Tyto nálezy svědčí o tom, že myšice temnopásá vystupuje i do značně vyšších poloh v oblasti Malé Fatry, než udává KRATOCHVÍL, 1962 (Zool. listy, 11/1/ : 15-26).

Na zalesněném svahu Velkého Rozsutce ve výši asi 1350 m n.m. v jedné kolonii (na ploše cca 1 m x 2,80 m) byl zjištěn Microtus arvalis a Pitymys subterraneus. Microtus arvalis je poměrně hojný i na některých dosti vysoko položených místech alpinských luk, zejména v okolí Velkého a Malého Rozsutce. Hojný výskyt tohoto druhu na alpinských loukách v Ma-

lé Fatře je tím zajímavější, neboť ve Vysokých Tatrách je podle údajů KRATOCHVÍLA a PELIKÁNA, 1955 (Zool. a entomol. listy, 4 /18/ : 303-312) hraboš polní na alpinských loukách jen ojedinělým zjevem.

Zajímavý byl i nález Apodemus flavicollis na samém balvanovitém vrcholu Velkého Rozsutce ve výšce 1606 m n.m.

Dosud se nepodařilo, přes vysokohorský charakter některých míst v pohoří Malé Fatry, prokázat přítomnost těch druhů savců, jejichž výskyt zde byl předpokládán: totiž Pitymys tatricus a Chionomys nivalis. Zejména pokud jde o hraboše sněžného je možno říci, že do Malé Fatry s největší pravděpodobností nezasahuje, neboť všechna místa, která se zdála být vhodná k osídlení tímto druhem, byla pečlivě prokladena.

Z ostatních zjištění je možno ještě uvést samce medvěda hnědého, Ursus arctos, který byl pozorován 28.5. 1961 v dolině Bystřička ve výšce asi 800 m n.m.

A prelimitary note on the mammal fauna of Malá Fatra Mountains

(Summary)

In the year 1961, the systematic investigation of mammalian fauna in Malá Fatra Mountains was started by the research workers of the Charles University in Prague, Institute for Systematic Zoology (Vertebratological Department).

The following Insectivora and Rodentia were collected in Malá Fatra: Sorex minutus, Sorex araneus, Sorex alpinus, Neomys anomalus; Apodemus sylvaticus, Apodemus flavicollis, Apodemus agrarius, Microtus arvalis, Pitymys subterraneus, Clethrionomys glareolus, Dryomys nitedula.

The most frequent species were Apodemus flavicollis, Pitymys subterraneus, and Microtus arvalis respectively.

The most interesting discoveries were as follows:

Dryomys nitedula was found in Orava-River Valley at an altitude of 450 metres above sea-level. The same locality was

inhabited by Sorex alpinus; besides this species was collected also on the slopes of Velký Kriváň (1711 m) at a height of 1520 metres above sea-level. Apodemus agrarius was captured in the woody Vrátná Valley at an altitude of cca 750 metres as well, as on the dry south-eastern slope of Chleb (1644 m) at 1550 metres above sea-level. Surprisingly enough the Apodemus flavicollis specimens were collected as high as on the rocky peak of Velký Rozsutec, 1606 metres above sea-level. Both specimens Microtus arvalis, and Pitymys subterraneus were captured in the same colony on the south slope of Velký Rozsutec at a height of 1320 metres above sea-level.

Contrary to former supposition, Pitymys tatricus and Chionomys nivalis vere not verified in Malá Fatra Mountains.

A male brown bear, Ursus arctos, was observed at Bystrička Valley on May 28, 1961, at an ltitude of cca 800 metres.